

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
Félévre . . . . 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN

Aratás.

Zombor, július 19.

A Medárd-hozta negyvennapos borulat végre szétfeszült, az utolsó nimbus felhő is eltűnt az ég kárpitjáról. Tiszta kékségből tűz alá a forraló nap-sugár a hullámzó sárga kalásztengerre s a gazda-ember végre beleeresztheti pengő kaszáját az életbe, melyet fáradtságos munkája termelt s az időjárás szeszélye a pusztulástól megkimélt.

Szóval az ország gazda-népe már arat s csakhamar tisztába jó remény-ségeinek és valóságuknak állásával: vajjon egy színen lebeg-e a kettő mérőserpenyője, avagy az első felbillenti a másodikat. Bármelyik eset következék be, a gazda fáradságának meglesz ilyen vagy olyan gyümölcse. Ha bőséges és jó lesz, megkönnyebbiti, ha kevés és gyöngye lesz, megnehezíti a szegény ember életének sorsát. A gyümölcs azonban gyümölcs marad, ha kevés és gyöngye is.

Hej ha már annyira volnánk a politikai élet mezején is! Állana csak kasza alá érten nemzeti törekvéseinknek termése, ha mindjárt megtizedelten

is, milyen ujjongás közt látnánk a betakarításához. De bezzeg ettől még messze, fájdalom, nagyon messze vagyunk.

A boru, melyet az önálló bank viharzele hozott magával, végig fekdünte nemzeti politikánk égboltozatját s bár a vészjósló zivataros felhők elhúzódtak egyelőre, a mozdulatlan nehéz borut aggódó lélekkel szemléljük, mert könnyen képződhetik benne vihar, melyből vágyaink, törekvéseink éledő vetésére egyszerre leszakadhat a pusztító veszedelem.

A villamos feszültség a politikai légkörben nem hogy csökkenne, hanem fokozódik. Minden elem összefogott megrontásunkra s ha nem tudjuk idejekorán megfékezni őket vagy ha erejük kitörésekor gyöngék leszünk arra, hogy romboló hatásukat ártalmatlanná tegyünk, akkor súlyos megpróbáltatásokra lehetünk elkészülve.

Gonoszság és esztelenség verik, egyre verik az éket a nemzet és királya közé. Akiknek teljes egyetértéssel kellene munkálkodniuk közös, sőt azonos érdekeik előmozdításán, egyre jobban távo-

lodnak egymástól; akiknek rendíthetetlen bizalommal kellene kezdet fogniok, mert egymásra vannak utalva, mind nagyobb bizalmatlansággal állanak egymással szemben, mintha ellenségek volnának.

S annál nagyobb aggodalommal tekintünk a jövő fejlemények elé, mert a nemzet hivatott szószólóinak küzdő kedvét és erejét szemlátomást elzibbasztja fáradozásaik sikertelensége, az egységes nemzeti akarat imponáló megnyilvánulását lehetetlenné teszi a széthúzás, patrónánk pedig, aki levonné a fejedelem szeméről a hályogot, melyet gyűlölködő ellenségeink borítottak reá, nincs többé.

Aratás van, de nem mi aratunk, hanem ellenségeink. Keserű érzéssel nézzük a Luegerek, Popovicik, Scotus Viatorok, Björnsonok és nagy számu névtelen társaik lármás aratását és szorongva lessük az időt, mikor ébred fel mély álmából az alvó oroszlan, hogy szétüssön az örökében hivatlanul gazdálkodók között s újra urává tegye magát mindennek, ami isteni és emberi jog szerint egyesegyedül az övé.

Ujabb képek az okkupációból.

Irta: **Del Toró.**

X.

Hát Bihács már a kezünkben volt. Egyike a legerősebb váraknak azon a vidéken. Olyanforma, mint Pétervárad, csak valamivel kisebb. Nehéz is volt a „kulesot“ a vár rozsdás lakatjába bedugni. De a bátorság nem ismer nehézséget. A magyar baka még a pokol kapuit is megnyitja, pedig azt az ördögök őrzik. Nem fél a hétfejű, tüzes sárkánytól se, ha ügyes kéz vezeti tapintatosan. Bihácsnál pedig ugyancsak tapintatos vezetésre és ravasz fufangra volt szükség, mert nemcsak a férfiak és suhancok küzdöttek ellenünk vakmerően, halálmegevetéssel, hanem az asszonyok is.

Mint a kigyó, alattomosan kusztak a férjeik és kedveseik háta mögött a csatatérre s mikor már látták, hogy öt-hat sebből vérzik a férfi, átölelték, magukhoz ragadták, mint a polip, a halállal küzdőt s mintha millió karjuk lett volna, ők töltötték a fegyvereket és szórták felénk a gyilkos golyókat. Sokszor olyan sűrűn, hogy árnyékuktól a nap is el-sötétült az égen. Rettenetes volt ezt nézni is!

Nem hiába mondják, hogy a háborút és politikát asszonykezek szövik, de majdnem úgy is van. Hiszen tudjuk a történelemből, hogy Eger várát is a vitéz egri nők vívták meg a barbár janicsár csapatokkal szemben és a büszke „félhold“ szégyenletesen vonult el a vár alól, gyenge asszonyi kezektől megtépett lófarku zászlóival. De hát ezek magyar nők voltak és Dobó volt a vezérük!

Kinos helyzetbe is hozták a magyar bakát a viaskodó bosnyák asszonyok és leányok a csatatéren, mert ő csak békében szereti lehajtani gondterhes, fáradt fejét a dagadó, formás asszonyi kebelre, mint a szerelem puha párnájára és a reszkető ajkáról édes mézként szívni ki az üdvözítő forróságot, de kezét vagy gyilkos fegyvert nem emel rája.

Igaz, hogy a bosnyák amazonok keblét is éppen úgy dagaszthatta a szabadság és szerelem érzete, mint más asszonyét, a szabadságért ők is fel akarták áldozni szerelmüket, a szerelemért meg életüket, de itt már a magyar bakának nem lehetett tépelődni. Vagy-vagy! A kötelesség volt az első. De aztán volt még valami, ami mindig a baka lelki szeméi előtt lebegett. Az ő szabad-

HONI GYÁRTMÁNYU
szalma- és nemezkalapok, nyakkendők, nap-
és esőernyők, keztyűk, kefeárúk, utazó ko-
-- sarak, villanyos csillárok olcsó áron. --

GOLDFÁHN SÁNDOR és FIA
ZOMBOR, KOSSUTH-U.
A KÜLÖNLEGESSÉGI
TÖZSDE ME LETT

Kormányintézkedések a munkásság kereseti viszonyainak javítására.

Az emberi kultúra fejlődésének egyik legjellemzőbb vonása, hogy a termelési tényezők között az emberi munka lép mindjobban előtérbe. Ez a gazdasági élet belterjességének a legfelreismerhetlenebb jele. Kivált a mezőgazdaságra nézve áll ez, hol alacsonyabb fejlődési fokon a termelési tényezők közül határozottan a természet van előtérben.

Minél inkább belterjes irányban fejlődik a magyar mezőgazdaság, annál fontosabb tényezője lesz annak a mezőgazdasági munkás és annál nagyobb súlyt kell helyes munkáspolitikára követezésére helyeznünk. Ennek a szükségeségét a termelésnek a fejlődés természetéből közvetlenül folyó érdekei kívül más körülmények is egyre fokozottabb mértékben tolják előtérbe. Itt van először is a kulturának a demokratizálódása, mely a tudás bizonyos elemeit közkinccsé teszi, minek számos nagy előnye mellett meg vannak az árnyoldalai is, mert a munkás igényeit könnyen a gazdasági és kulturális élet haladásával arányban nem álló módon fokozza. A kulturális színvonalának és gazdasági helyzetének emelésére kétségkívül jogos igényekkel bír a munkásság a haladás üeme iránt kevés érzékkel bír és könnyen túllépi követeléseiben azt a határt, melyen innen maradnak a részére a termelési ágak termelékenységének figyelembevételével megadható engedmények. Ehhez járul azután az a körülmény, hogy bizonyos elemek érdekében áll a munkások eme követeléseinek a fokozása és azok teljesíthetőségére való tekintet nélküli növelése, miben főképp az irni-olvasni tudás általánossá válása nagyban segíti őket.

Ezek a fejlemények a mint hazánkban is a múlt század 90-es éveiben tapasztalni alkalmunk volt, a mezőgazdaságot könnyen válságba sodorhatják. Elégedetlenné, sőt a munka meg-

tagadásra és a kivándorlásra hajlóvá teszik a munkásságot. A mezőgazdaságot így magas fokban fenyegető veszély elhárítása csak akkor lehetséges, ha a kormány megfontolt munkáspolitikát folytat.

Azonban igen szűkkeblű és a kormányra háruló fontos feladatok lényegét meg nem értő volna az olyan munkáspolitikára, mely csak a helyzet kényszerűségéből a mezőgazdaság részére a munkásmozgalmak által támasztott veszélyekből indulnak ki. A belső igazsága hiányoznék az ily munkáspolitikának és így annak minden mélyebb hatása is elmaradna. A mezőgazdasági munkáspolitikának, mint általában a modern szociálpolitikának abból az alapigazságból kell kiindulnia, hogy a munkásnak, mint a termelés egyik legfontosabb tényezőjének jogos igénye van arra, hogy a termelési ág, melyet folytat, őt és családját bizonyos jólétben és emberhez méltóan eltartsa és neki mindinkább lehetővé tegye egy meghatározott kulturális színvonal elérését.

A lefolyt három év munkáspolitikája ezen az őszinte alapon nyugodott. Minden intézkedésében nem a munkásmozgalmaktól való félelem, hanem az a szent meggyőződés vezette, hogy a munkások helyzetét javítani, a népet művelni és ahhoz minél közelebb hozzáférközni kell. Csakis ha a nép érzi a kormány gondoskodását, csakis akkor nyeri vissza mesterségesen megrendített bizalmát a mai társadalmi renddel szemben és fordul ismét őszinte ragaszkodással munkaadói felé.

A munkáspolitikának először is a legközvetlenebb bajon, a foglalkozásihiányon kellett segítenie, amelynek enyhítésére irányuló intézkedések egyúttal a gazdák által panaszolt munkáshiány megszüntetését is célozzák. E téren a földművelésügyi miniszterium már régebb óta szervezett intézményre támaszkodhatott, melynek fejlesztésére irányult az utolsó három év törekvése. A föld-

mivelésügyi miniszteriumban központosított és az egész országban szétágazó szervek segítségével folyó munkásközvetítés az utóbbi években egyre nagyobb arányokat öltött. A közvetített, illetőleg elhelyezett munkások száma már igen megközelítette a 80.000 et is és az 1909. évben eddig a múlt éveknél még fokozottabb mértékben nyilvánult a munkásköröknek eme közvetítés felé irányuló érdeklődése. Ez kétségkívül jele annak, hogy a munkáskörök is egyre nagyobb bizalommal fordulnak ezen intézmény felé. Különös gondot fordított a földművelésügyi miniszterium az 1908 ik évtől kezdve a visszavándorlók helyközvetítésére. Ez által a munkához juttatáson kívül azt is el akarta érni, hogy a visszavándorló munkás rögtön partra lépése alkalmával érezze azt, hogy a magyar állam gondoskodása reája ismét kiterjed.

A munkásközvetítés nagy fontosságára való tekintettel, valamint az e téren mutatkozó kedvező eredmények folytán ezt az intézményt a miniszterium még jele tékenyen fejleszteni szándékozik. Nagy segítségére lesz ebben az újonnan alkotott gazdasági felügyelői intézmény, mert most már közvetlen közeggel fog a miniszterium rövid idő alatt az összes törvényhatóságokban rendelkezni, melyek egyaránt lehetővé fogják neki tenni, hogy a munkásközvetítés ügyét egységes szempontok szerint, de egyúttal a helyi viszonyok legmesszebbmenő figyelembe vételével irányítsa és mélyítse.

Midőn a földművelésügyi miniszterium behatóan foglalkozott a munkásközvetítéssel, figyelmét és gondoskodását a kivándorlás nagy kérdése sem kerülhette el. A munkásközvetítéssel kétségkívül jelentékenyen ellenezte a kivándorlás áradatának, de egyedül ezzel nem érte be. A földművelésügyi miniszter szükségesnek tartván ugyanis azt, hogy a kivándorlás okairól bővebb tájékozást nyerjen, utasította vidéki

ságáért, az ő szerelmeért más epekedett, más ontott bus könyeket, messze tájon, hol tisztább a patak, csengőbb a madárdal. Más, kinek fehér, rózsás volt az ajka, mint az akácvirág.

Különösen boszantotta ez az asszonyi okvetetlenkedés az öregebb bakákat.

Azt mondta az egyik:

— Az asszony lehet virág is, tüske is, ördög is egyaránt. Melyiket löjem le?

A másik így okoskodott:

— Az asszonnak a férfi keblén kell elhervadnia, elhalnia, mint ahogy a rózsza is az asszony keblén illatozik és hervad el, mert az asszony szerelemre van teremtve!

A harmadik, negyedik már nem vette ilyen költői frázissal a dolgot. Azt mondta egész prózai észjárással hangosan:

— Főzőkalan — koklelli — való az asszony kezébe és merész lendülettel nekik szegelte fegyverét.

Egy pillanat alatt lepottyantott egy ilyen „nőstény oroszánt.”

Mint a dértől megcsipett virág hullott le a párja mellé. Együtt küzdöttek, együtt szenvedtek, egyszerre zárta le a halál is kékülő ajkaikat.

Bihács a mienk volt a többi környékbeli várakkal együtt, de azért nem mondhattuk, hogy hála Istennek! Olyan kevés és szűk kaszárnya volt a várban, hogy a sereg zöme 15—20 napig kénytelen volt még mindig a szabad ég alatt tanyázni. A mi zászlóaljunk is ebben a szerencsében részesült. Zsegár falu alatt huztuk meg magunkat. Ez a falu alig néhány száz lépésnyire volt Bihács várától, de az ütközetek alatt olyan pusztítást vittek végbe rajta ágyunk, hogy el lehetett mondani róla, hogy kő a kővön nem maradt. Ezt annál is inkább mondhattuk, mert a zendülőknek ez a fészke faházakból és roskadozó kunyhókból állott.

Mikor a srápnemek felgyújtották és piros lángnyelvek esapkodtak az ég felé, újongva mondták a bakák:

— „Ég a gunyhó, ropog a nád...”

Most azonban, hogy ez a koromfészkek jutott ordító tanyánk, láttuk, hogy korai

volt az öröm, mert nem volt hol meghuzni magunkat a dermesztő hideg és ölmos eső elől. Kietlen pusztaság tátongott reánk mindenfelől. Ehhez járult az is, hogy már őszre járván az idő, kegyetlenül esett éjjel-nappal, úgy, hogy a tábori tüzek is vagy teljesen elaludtak, vagy csak a parázs alatt pislákkoltak. A baka se le nem ülhetett, se le nem feketett a nagy pocsék és sár miatt, ha pedig nagy kimerültségében mégis szundítani akart egy negyed órát, hát a szuronya hegyére támasztotta álmos fejét, hogy el ne düljön.

Bizony ez cifra világ volt! Jó gazda ilyen időben még a kutyáját se kergette volna ki.

Hogy milyen óriási esőzés járt, legfényesebben bizonyítja az, hogy a keblünkben piros bugyellárisban örzött bankókról is egészen lemosta a festéket. Elhajithattuk, mint rongy fehér papirost. Most aztán igaza volt a nótának, mely azt mondja:

„Télen nagyon hideg van,
Nyáron nagyon meleg van,
Soha sincsen jó idő,
Mindig esik az eső.”

Hej, ha cigánybandát lehetett volna

közégeit, hogy az e téren szerzett tapasztalataikról a központot tájékoztassák. Ez annál is inkább indokolt, mert a kivándorlásnak kétségkívül számtalanszor helyi okai vannak, melyeknek megszüntetése könnyen a munkások nagyobb számát mentheti meg az ország számára. Az ily okok tudomására jutása esetében a földmivelésügyi minisztérium nem szokta elmulasztani, a mennyiben módjában áll, saját hatáskörében intézkedni, ha pedig ez nem lehetséges, esetleg más tárcánál a baj elhárítása érdekében közbenjárni.

A kivándorlás, valamint általában a munkások helyzetének enyhítésére kétségkívül egyik legfontosabb szernek a munkásoknak téli foglalkozáshoz juttatását kell tartanunk. Hazánk munkáviszonyainak kedvezőtlen voltának egyik főoka mindenestre abban van, hogy a szemtermelés rendkívül előtérben állása folytán a munkások tetemes része csupán a nyári hónapokban, sőt számos munkás csak az aratás idején talál foglalkozást, ellenben a téli hónapokban a mezei lakosság nagy része munka nélkül szűkölködik. Ezzel párhuzamosan a munkások háztartásában beálló gyakori zavarok járnak, mert feltéve, hogy a munkás a nyári hónapokban, illetőleg az aratás alatt annyit keres, hogy ebből az egész éven keresztül megélhetne, a legtöbb munkásban hiányzik az előrelátásnak az a foka, mely ahhoz szükséges, hogy az így összetorlódtott keresetet az egész év szükségletére arányosan felossza. Éppen ezért a helyzet javulása első sorban attól várható, ha a munkás ezután télen is keresetre fog találni.

Ebben az irányban a lefolyt három évben igen élénk munkásságot fejtett ki. Ide tartozik mindenekelőtt a gazdasági házi ipari tanfolyamoknak a rendezése, melyeknek a száma évenként már a 400-at is megközelítette és melyeken a résztvevők száma évenként a 10.000-et is felülmuta. Ezekben a tanfolyamokon a kosárfonásra, a seprü-

kötésre, gyékény- és szalmafonásra, továbbá a fafaragó munkákra tanítják meg a népet, hogy ezen házi ipari foglalkozások folytatásával magának keresetet biztosíthasson. Az 1906 ik év óta ilyképen majdnem 1000 gazdasági házi ipari tanfolyamot tartottak, melyeket részint a gazdasági egyesületek és gazdakörök, a vármegyei mezőgazdasági bizottságok és megyei iparfejlesztő bizottságok, részint pedig a népmivelési és közjótékonyági szövetkezetek, gazdasági akadémiák, földmivésiskolák, gazdasági szaktanárok stb. a földmivelésügyi miniszter megbízása szerint és támogatásával rendeztek. Ezenkívül újabbban a gazdasági házi ipari oktatásra is nagy súlyt helyeznek, mi a házi iparnak és téli foglalkozásnak az elterjedését nagyban fokozni alkalmás.

A házi ipari oktatás fejlesztésével párhuzamosan halad a házi ipari szövetkezetek alakítása is. Az 1906 ik év óta nem kevesebb mint 60 ilyen szövetkezet alakult, úgy hogy az azelőtt létesült szövetkezetekkel együtt ezek száma ma már 68-ra rug.

Mint hogy úgy a szövetkezetekbe tömörült, mint pedig a tanfolyamokon kiképezett munkások a házi iparral nagyjából csak akkor foglalkoznak, ha erre nemcsak megrendelést, hanem a nyersanyag beszerzésére előleget is kapnak, a munkásoknak téli foglalkoztatása céljából számos vármegyei gazdasági egyesület és iparfejlesztő bizottság államsegélyt nyer oly feltétellel, hogy ebből az összegből a házi iparhoz szükséges nyersanyagot beszerzi. Ezek egyúttal arra is kötelezve lettek, hogy a nyersanyagból a megszabott minta után készült tárgyakat a munkadíj kifizetése mellett, kizárólag től n hetenkint vagy kéthetenként a munkásoktól készpénzen beváltják és a tárgyak értékesítéséről saját kockázatukra gondoskodnak. A befolyt összeget a jövő télen az ily egyesületek és bizottságok hasonló célra kötelesek felhasználni.

A házi ipari tanfolyamokon kívül

főképp a népies gazdasági előadásokon igyekezett a földmivelésügyi kormány a munkásságot oly ismeretekhez juttatni, melyek kereseti viszonyainak javítására vezetnek. Ily népies gazdasági előadásokat évenként 2000-t is meghaladó számban tartottak és azok hallgatósága 100—200.000 között ingadozott. Ezekben a népet mindenekelőtt gazdasági ismeretekre tanították; ezeken kívül azonban a földmivészeket érdeklő törvények és intézmények, szövetkezeti ügyek, az adó- és illetékdíjszabás, vasúti szállítási ügyek, a biztosítási ügy, az értékesítési módok, a szerződések és egyéb a népet érdeklő jogi intézmények természete is tárgyát képezte ezeknek az előadásoknak. Ilyképp az ezen előadásokon résztvevők a nép számára a mindennapi életben szükséges legkülönbözőbb természetű ismeretek birtokába jutottak. Ez intézkedések, különösen ha nem maradnak folytatás nélkül, igen alkalmasak arra, hogy a munkásság kereseti viszonyait megjavítsák s egyúttal gazdasági haladásukat rázkódások nélkül biztosítsák.

H I R E K.

A topolyai polgári iskola igazgatója. A közoktatásügyi miniszter Kürtessy Rezső kapuvári áll. polgári iskolai tanárt a topolyai új polgári iskolához helyezte át s ideiglenesen megbízta az igazgatói teendővel. Az iskola szeptember 1-én nyílik meg I. és II. osztályllyal.

Tanárválasztás Zomborban.

A zombori polgári iskola szeptember elsején nyílik meg egyelőre két tanerővel. A két tanítót szombat délután választotta meg a városi iskolaszék Csapó Kálmán h. tanfelügyeői elnöksége alatt. Az iskolaszék a rendes tanítói állásra hét pályázó közül Bauman Antal kulai tanítót, a segédtanítói állásra pedig Szántó Izidor ipolysági tanítót választotta meg.

Uj doktor. Adamkovich Nándor jogszíngorló földinket a kolozsvári Ferenc József tudományegyetemen a jogtudományok doktorává avatták.

hozatni valahonnan, de meggazdagodott volna, mert a bankokért, ami bőven volt még az utolsó közlegénynél is, úgy se kaphattunk semmit se. Legalább egypár édes magyar nóta mellett kettéregesztett bankókat ragaszthattunk volna a cigány homlokára. Ugy, mint régen!

Hanem azért még se estünk kétségbe. Azt mondtuk magunkban:

— Majd megvirrad valaha, lesz még a bankónak is jó napja!

Hát, hogy itt áztunk, fáztunk, egyszerre csak annak a hirt futott el köztünk, hogy Szapáryt bekerítették a vad bosnyák hordák, nekünk kell hát segítségére sietnünk, hogy kiszabadítsuk a kelepcéből. Éppen akkor érkeztek le a póttartalékosok hozzánk. Volt nagy riadalom, mert olyanok is találkoztak köztük, kiknek a kezében még puská se volt életükben. Mindig csak az ekeszarvát fogták. Osztán legtöbbszörre családapák voltak már. Ezeknek pedig kétszeresen büdös a puskaapor.

Hát, hogy megérkeztek, mindjárt bekvártélyoztuk őket is szegényeket a lucskos, piszkos földre, a zimankós ég alá és legott

„abrikolás“ alá vettük, hogy szükség idején legalább a puskát ne hátulról süssék el. Örmester ur Lármás volt az abrikolásnál a „főkommandans“. Megeksplikálta nekik, hogy mi az a bajonett, mi az a „flinta“, hogyan kell a kakassal bálni, ha azt akarja az ember, hogy „puffogjon“ és mit kell csinálni, ha baj esik valami „eráris“ jószágon. Azt mondta:

— Most már a császár embőrei vagytok, nem szabad a „lótátokhoz“ járni — a baka így hívja a kedves babáját — hanem a bajonettre, mög a puskára köll gondolni, mert különben gyün a „zeincl!“! Ez numeró anc. Aztán, ha a bajonett, vagy a puská roszdát fog, el köll vinni az „piksznimakkerhoz“, hogy „kurája“ mög. Ez numeró évá. És most rekszum marrsss! Ez numeró draj. Értöttétök?

— Igenis — mondták reszketve a „nagy ur“ előtt a szegény póttartalékosok.

— Hát, infanteriszt Fazekas, mond el, hogy mit mondtam.

— Jelentöm alássan, ha a bajonett roszdát fog, el köll vinni a lőtámhó, hogy

kurája mög, a piksznimakkerhó mög most már nem szabad járnai.

— Huh, azt a fűzfán füttyülő rézangyalát annak a buta pofátoknak, hát nem tudjátok a „dinszregnomát“?

— Tugygyuk, mondták megint csak reszketve szegények, anélkül, hogy tudták volna, hogy miről is van szó.

— No, hát akkor abtretten! — mondta most már kegyesen a vén „sztrázsamester“.

Hát se ezekre a gyámoltalan emberekre, se ránk nem volt már szüksége Szapárynak, mert másnap megjött az a hír, hogy kivágta magát Szapáry bravurosán, magyar legényeivel együtt, az ellenséges kelepcéből. No, volt erre olyan „vivát“, hogy talán az égben is meghallották. És ha valaminek a vége jó, akkor minden jó, hát örömmünkben mi is rágyujtottunk erre a harsogó nótára:

„Elment a szeretőm Boszniába,
Beállott Szapáry táborába,
Nosza hát Szapáry most!
Fuvasd meg a trombitát,
Hadd hagyja ott,
Hadd hagyja ott,
Minden bosnyák a fogát...“

Kinevezés. Vojnits István alispán Jurisits Istvánt ideiglenes minőségű napidíjassá a vármegye központjába kinevezte.

Egyházmegyei hírek. A káplánok közül a következők helyeztettek át: Kolesszár Endre Akasztórol Bácskertesre, Gauder István Bajmokról Szabadka sz. Teréz plébániára, Czeizlinger Lajos Temerinből Mélykutra, Csinesek Antal Mélykutról Kishegyesre, Kazinczy Imre Kishegyesről Temerinbe, Böde József Temerinből Szenttamásra, Szabó István Szenttamásról Temerinbe, Klein Lőrinc Órszállásról Regőcérre, Sütő János Regőcéről Órszállásra, Werner Mihály Futakról Paripásra, Jungert Péter Paripásról Futakra, Mészáros Pál Topolyáról Péterrévére, Farkas Lajos Péterrévéről Topolyára és Léh Mátyás Bácsszentivánról Zentára. Az újmisések az alábbi helyekre küldettek káplánoknak: Kanyó Lajos Bajmokra, Czikk Ignác Bácsszentivánra, Berger Antal Béregre, Bohnert Péter Vaskutra, Kertész József Gombosra és Steécz János Milticsre.

Szolgálati jubileum. A zombori kir. adóhivatalnak jeles ellenőre Lénárd János pénteken töltötte be szolgálatának 25-ik évét. A negyedszázados jubileum alkalmával az adóhivatal tisztviselő kara Horváth József adótárnok vezetésével a jubilánst melegen üdvözölte és átadta kollégáinak értékes ajándékát. Ezen ajándéknál maradandóbb az a becsülés, ragaszkodás és szeretet, amelyben a felelős állásban levő nagy szaktudású, pártatlan, kiválóan szorgalmas és pontos tisztviselőt mindenki részesíti. A nem várt ünneppeltetést Lénárd János meghatottan köszönte meg. — Lénárd János 1860. február 20-án Katymáron (Bács Bodrog vármegye) született. Adóhivatali szolgálatát 1884. július 17-én a bajai adóhivatalnál kezdte meg és mint adótiszt Nagybecskerekén és Szekszárdon szolgált. 1894. február 18-án lett Rozsnyóra ellenőrré kinevezve és 1900. október 20-án pedig Zomborba áthelyezve. Azóta pedig a VIII. fizetési osztályba lépett elő. — Az adóhivatal tisztikara a jubiláns tiszteletére szombaton este az Elefántban szűkebb körű bankettet rendezett, amelyen a pénzügyigazgatóság és a számvétség képviselőin kívül a jubiláns jóbarátai is megjelentek és zajosan ünnepelték.

Illés napja. Ma van Illés napja. A népfőfogás és az öregek hite szerint ezen a napon mindig rendkívüli zivatarok szoktak pusztítást véghez vinni a határban. És mert az idén majdnem minden időjós nap bevágott, hát félt, hogy Illés sem hagyja jussát és megmutatja erejét. A fergeteg elől iparkodik is minden gazda asztagba hordani gabonáját, nehogy megtörténjen, ami nem ritka dolog ilyenkor, hogy a harmadik dűlőig dobja a szél a keresztben levő kékéket.

Az orvoskongresszus a párbaj ellen. A Budapesten tavaly megtartott első nemzetközi párbajellenes kongresszus egyik határozata értelmében a párbaj ellen és a becsület védelmére alakult nemzetközi szövetség, amely Budapesten székel, az augusztusban a székesfővárosban összeülő nemzetközi orvoskongresszus elnökségéhez a következő kérelemmel járult: Fejezze ki a kongresszus óhaját, hogy az orvosi kar általában és a kongresszus tagjai különösen tartózkodjanak párbajesetekben mindennemű részvételtől, legyen az segítségnyújtás orvosi minőségben, vagy bármilyen más ténykedés, amely a párbaj lehetőségét elősegíteni alkalmas. — Ilyen értelmű határozatot Olaszországban már több orvosi egyesület és országos kongresszus hozott.

Elsülyedt teherhajó. A baja-bátaszéki vasúti hidnak hajóközlekedésére szánt nyílásánál, amely szűk volta és kellő éjszakai megvilágítás hiánya miatt már több katasztrófát okozott, esütörtök éjjel a pillérhez vágódott a Lehel nevű teherhajó, kettétört s mintegy 100.000 korona értékű gabonarakományával elsülyedt.

Harakiri. Weinbehr Lajos szabadkai szobafestősegéd gyógyíthatatlan tüdőbetegsége miatt egy késsel mellbeszurta magát. Weinbehr azonnal meghalt.

A bajai törvényszék. A bajai törvényszék visszaállításáért nagyobb mozgalom indult meg, amelyben Lányi Mór, Egry Béla, Lázár Pál, Pozsgay Miklós és Rajk Aladár orsz. képviselők, valamint Lemberger Ármin lapszerkesztő is résztvesznek. Elhatározták, hogy az igazságügyi kormányhoz, valamint a miniszterelnökhöz öszszel küldött-seget menesztenek.

Leánykereskedők a kórházban. A szabadkai kórházban Gábor Arthur segédorvos feljelentésére nagy botránynak jutottak nyomára. Kiderült, hogy a kórház egyik ápolónője, Batócskay Mária már körülbelül hat esztendő óta hivatásszerűen foglalkozik a kórházba küldött eselédleányoknak leánykereskedők kezére juttatásával. Bűntársa egy Zahorecz Erzsébet nevű vagyonos topolyai asszony volt, aki időnként bement a kórházba azzal az ürüggyel, hogy beteg s innen intézte levelezését és közvetítette el a leányokat. Régebben suttogtak már a dologról, de sehogya se tudtak nyomára akadni a bűnös manipulációnak. A napokban aztán bejött a kórházba egy kulai leánykereskedő és felkereste Batócskay Mariát, hogy üzletet kössön vele. Alkalmassint valamin öszszeszlalkozhattak, mert a kulai ember megmutatta a segédorvosnak azt a levelet, amelyben az ápolónő azt írta neki, hogy szép leányai vannak. Erre megindult a vizsgálat s eddig már kiderült, hogy több leányt külföldre is szállítottak. A leánykereskedő-társaság fejét, Zahorecz Erzsébetét a rendőrség letartóztatta és átkísérte az ügyészségre, ahol megállapították, hogy a kerítőtől még 1904-ben gyöngélméjűség miatt gondnokság alá helyezte a szabadkai kir. törvényszék s így aligha lehet majd ellene eljárni.

A munka harcmezéről. Folyó hó 17-én Kopríts Ilka 17 éves téglaverőnő a Speiser-féle téglagyárban munkaközben beesett egy 6 méter mély gödörbe. Esése oly szerencsétlenül történt, hogy lábát törte. A jajveszkelő leányt csak nagynehezen szabadították ki, mert a jelenlevők egyike sem mert segítségére sietni. Igen ajánlatos volna, ha a nagyobb ipartelepek munkavezetői általában a munkások az első segélynyújtásról szakszerű oktatásban részesülne, miáltal elkerülhető volna a mostanihoz hasonló botrányos eset, hogy 15—20 ember jelenlétében a szerencsétlenség áldozata félóránál is tovább kénytelen a segítséget nélkülözni.

Az öreg inas tragédiája. A tavankuti templom építésénél alkalmazott Horváth József, aki huszonöt éves kora dacára még mindig inas-sorban állott, esütörtökön délelőtti homlokon lőtte magát. Horváth József Vasmegye egy kis falujából került fel Szabadkára. Előbb kifutó-fiu volt, aztán inasnak állott be egy nagy asztalos-céghez. Tavaly már fel kellett volna szabadulnia és Horváth már nagyon számított arra, hogy az idén segéd lesz. Munkaadói azonban úgy találták, hogy még nem elég ügyes és nem elég járatos az asztalos-mesterségben s ezért nem szabadíthatják fel, hanem a tanoncveit meghosszabbították és csak jövőre akarták felszabadítani. Horváth Józsefet ez nagyon elkészerítette. Az elkészeredést még jobban fokozta az, hogy a többi segéd folyton bosszantotta. Ezért a parochia-udvarban agyonlőtte magát. A munkások elszaladtak az orvosért, aki már csak a halál beálltát konstatalhatta.

Tüzek Kishegyesen. Halasi Orbán kishegyesi lakos háza a napokban kigyulladt és a tetőzet, valamint a padlásán elhelyezett 100 mm. gabonamű, gazdasági eszközök, a lakházban levő öszszes butorzat és ruhanemű teljesen elégett. A kár 2115 korona, amely öszszeg megtérül, mert minden biztosítva volt. Ugyanezen tétől gyulladt meg Tóth János szomszédos háza is. A tetőzet, valamint a padlásán elhelyezett élelmi cikkek, ruhaneműek, gazdasági eszközök mind leégték. A kár 1649 korona, mely csak részben térül meg, mert csupán 1206 koronára volt biztosítva.

Szökés párosan. Óbecséről írják A szerelmes szívek minden akadályt le tudnak győzni, csakhogy egymáséi lehessenek, így aztán nem ritka eset a páros szökés, vagy mint a szerbek nevezik uszkocsizás. Ámde az már a ritkaságok közé tartozik, ami a múlt héten történt. Ugyanis két egészen fiatal gyerek csinálta utána a megnőtt szerelmesek példáját és öszszebeszelve, megszöktek. A szöktető ifju csak 15 éves és mint kereskedő inas üzte a nap unalmait az egyik külvárosi boltocskában, míg a lángoló szívű leány mindössze 13 éves, aki a pult mögül szórt tüzes szempillantásoknak behódolt és szerelmes ifjuval uszkocsizott. Mind a két gyermeknek szülei a szökevények keresésére indultak. A leányt Boldogasszonyfalván, míg a fiut Ókérén csípték nyakon. Hiába, nincs már gyermekkor! Vagy legalább is rövid ideig tart?

Vérengző földmives. Véres családi tragédia játszódott le Péterréve községben. Varga József gazdálkodó három fejszecsapással megölte a sógorát, Sári Jánost, mert nem engedte, hogy Varga megverje a feleségét és az anyósát. Varga ittasan ment haza, ahol felesége és anyósa érhető nehezteléssel fogadták. A két asszony zsörtölődött a részeg emberrel, ez pedig botot fogott és a két asszony felé ment, hogy megveri őket. Az öreg asszony és menyecske lánya sikoltva menekültek a feldühödött ember elől, amikor betoppant a konyhába az öreg asszony másik veje, Sári János. Amikor Sári látta, hogy milyen gyalázatos merényletre készül a részeg ember, odaugrott hozzá, megragadta és kicsavarta kezéből a botot. Varga vérben forgó szemekkel megszegyenitve állott meg sógora előtt. Karjai egy pillanatra lehangyaltottak, de a következő pillanatban a düh már teljesen elvette az eszét, fejszét ragadott és avval akarta agyonsujtani a két halálra rémült asszonyt. Sári védőleg állott a két asszony elé, de a feldühödött, részeg ember rekedten ordította feléje:

— Ha nem engeded, hogy megöljem azt a két bestiát, akkor téged hasitalak ketté.

Sári nem tágitott, Varga feléje rohant és irtózatossapást mért a fejszével a két nőt védő emberre. A szerencsétlen ember vérrel borítva, eszméletlenül esett össze. A vadallatá lett ember még kétszer sujtott sógorára, aki a fejszecsapások alatt meghalt. A két asszony a szörnyű látványra eszméletlenül terült el a földön. A gyilkossá lett részeg a rettenetesen sok vér látára kijázanodott és tudatára ébredt annak, hogy gyilkossá lett. Megrokkanna, öszszetörve ment el a esendőségre, ahol elmondta, hogy agyonverte a sógorát. A gyilkos embert letartóztatták.

Nincs többé lezárt fülke. Az utasokban eddig sokszor felforr az epe, midőn sok utas lévén, egy-egy vonaton három-négy fülkét is lezárt a kalauz, mert abban egy „ellenőr ur“ fog utazni, vagy már benne is aludt. Hiába volt minden kérés, rimázkodás, fenyegetés, káromkodás: a kalauz ki nem nyitotta a fülkét, mert ráparancsolták, hogy ez a fülke nem az utasoknak való, hanem „szolgálati“ fülke. S a legtöbbször az egész utvonalon üresen volt lezárva. Most az államvasutak elnök-igazgatósága szigorú rendeletben megtiltotta a vonatokon bármely fülkének lezárását, melyre az utasok igényt tartanak. A fülke lezárásáért bejelentett panaszokat a legkiméletlenebbül fogja elintézni.

Országos vásár. A legközelebbi kulai országos vásár 1909. augusztus hó 1. és 2-ik napján lesz megtartva, melyre állatok vérszemes helyekről való felhajítása meg van engedve.

A Duna titka. Gombosnál a Dunából egy 30—35 éves férfi hulláját fogták ki a halászok. A férfi kilétét nem sikerült megállapítani, miért is a hullát agnoszkálás céljából lefényképezték. Mivel a holttesten gyanus kiüröszak nyoma nincs, az eltemetésre a zombori kir. ügyészség megadta a temetési engedélyt.

A nyomor halottja. Letenai József bajmoki lakos a napokban afölötti elkeseredésében, hogy nagyszámu családjának még a betevő falatot sem tudta megkeresni, fölakasztotta magát s mire észrevették, már nem volt élet benne.

Tapasztalatlanság áldozata. Minden erkölcsi érzékből kivetkőzött embernek párját ritkító állatias életmódjáról rántotta le a leplet a csendőrség. Sterba Károly péterrévei géplakatos mintegy 8 évvel ezelőtt feleségül vette Oroszi Etelkát, egy jómódu családból származott árva leányt. Az asszonynak 14--15 ezer koronáját a dologtalan ember csakhamar eltékozolta. Sterba azonban a jövőre is gondolt és azért feleségének hugát a 11 éves Ionát hat évek ezelőtt bizonyos ellátási összegért a házához fogadta. Itt kezdődik Sterbának sötét bűne. Ugyanis Sterba 11 éves sógornójét éjjel amikor az aludt, megbecstelenítette. Ettől az időtől kezdve a gyenge és fiatal leánynyal úgy élt mint feleségével. A leány először 14 éves korában fogant gyermeket, de Sterba bevezette a leányt az angyalesinálás sötét bűnébe is, és 14 éves korától 17 éves koráig 4 ízben hajtotta el magzatát a szerencsétlen leány. Most azután nyomára jöttek a bűnös dolognak és mindkettőt letartóztatva átadták az ügyészségnek. A leány vallomása szerint Sterba mindig fenyegetéssel és ütleggel kényszerítette őt a bűnre. Az utóbbi időben ha a leánynak kérje jött, Sterba azzal fenyegette a leányt, hogy ne merjen férjhez menni, mert különben angyalesinálásért feljelenti és akkor lássa a következményeket. A sötét lelkű embernek ugyanis az volt a terve, hogy feleségét, akinek a vagyonát már eltékozolta, valahogyan elteszi láb alól és akkor sógornójével lép házasságra, hogy annak vagyonát is kezeihez kerithesse. Ez a terve azonban nem sikerült. Most már az újvidéki börtönben elmélkedhenek büntetésével együtt erkölcsötlen állatias életmódjukról.

Művészet — Irodalom.

Tévelygők. (Gács Teri 8° 112 oldal, Zombor, szerző kiadása.) Gács Teri ezen kötetében összegyűjtött tizennégyet novellái közül. Ebben a kötetben ezek között a novellák között kétségtelven van egynéhány értékes és érdekes tárgyú és hangulatu darab; van közöttük gyengébb is, de egy sincs, mely gondolkodásra nem késztetne és mely meg nem kapna. Megkap legfőképp stílusának eredeti új voltával, bátor, erős, nem asszonyosan siró, hanem férfiasan merész hangjával. Ebben a novellás kötetben benn van a modern élet küzdelme, bűne, benn van a korlátokat áttörni akaró új forradalmi eszmék visszhangja. Ha nincs is Gács Terinek elég mondani valója, mindenesetre amit mond, jól és új fordulatokkal mondja.

Ahogy e kötet első novellájában a Tévelygőkben leírja a városnak csábítását a lányra és ifjura, a csábokban duslakodó parasztlelkek elmerülését, majd pedig egymás romlásától megijedését és feleszmélését, visszatérését a faluba — ez gyönyörűen megirt álom. Hiányzik benne a való élet ismerete, ismerete annak, hogy sajnos a parasztlelkek sem végzi az író által megálmodott megtisztulást és hogy nem fog a kényelmes élettől visszatérni a kemény vértizasztó meleg napos munkába Marja sem.

Egy másik hibája Gács Terinek az, hogy tulságosan keveset mond tulságosan sok szóban. Nem bőbeszédű, csak kevés a mondani valója. Nem untat, csak érezzük, hogy a tartalom kevesebb, mint amennyit a szó és mondatanyag megkövetelne. Ahogy „A vérben“ leírja a tüdőbeteg Anita haláltáncát vagy Dupe-ban a napidíjas sorsra jutott ko-

médiás keserveit — érezzük, hogy többet kellene ezekkel a szavakkal mondania.

Legjobb az a dolgok, melyekben eseményt vesz alapul. Így a „Gyöngék“, melyben a szobrásztól minden művét elcsalja a kacér asszony és mikor mindenéből kifosztotta már — elmegy és vissza nem jő; az „Emberek“, melyben a bányamunkások küzdenek egy asszonyért, kiért küzdeni nem érdemes, mit végre belátnak; az „Idyll“, melyben visszatér a rég elhagyott vidékre és bejárja azt Janóval a tót fiuval, és amely novella mintha megütné azt a hangot, mely talán az igazi hangja Gács Terinek, az édesbűs vidámság hangját.

Gyöngék reflexiós dolgai a „Lázálom“, „Örök törvény“, a pesszimiztikus „Foszlányok“; mindezekben látni, hogy megirattak, de nem szívből, nem érzéslő, hiányzik bennük a meggyőződés, nem tudjuk elhinni, hogy érezné is, amit mond.

De mindez nem rontja le abbéli meggyőződésünket, hogy értékes és érdekes munkát irt egy értékes írói talentum, aki még sokkal jobb novellákat is fog nekünk adni.

ser.

C S A R N O K .

Az ósziváci műkedvelők.

Kritikus szemmel néztem végig a sziváci műkedvelők e hó 17-én tartott előadásait. S boszus vagyok. Nincs semmi kritizálni valóm. Mintha tudták volna, hogy az a monoklis ur ott a sarokban a „Bácska“ kiküldött tudósítója s azért is úgy játszottak, hogy semmi szálkát se találjak. Pedig én az émeletit dicséreteket nem szeretem. A gyomromban egy kis inger keletkezik s holmi kis vezuvi működésre készül, ha olvasom: Juci szobaleány az ő kis szerepében aranyos volt. Olyan ennivalóan csicseregte szerepét.

S mit szól majd az én gyomrom, ha most én írom meg lapunknak: Juci oly bájosan elragadó volt az ő pirinkó szerepében, hogy a közönség (különösen a férfi nép) nagy tekintete szinte odatapadt arra az édes gyermekarera, amint babonás félelemmel imát mond s talán még akkor is ott látta, amikor az már a kulisszák mögött pajzánkodott.

De hát mit is írjak a „Virágfakadás“ szereplőiről? Valljam be, hogy nekem nagyon tetszett Czuczsin Veszelin játéka Péter szerepében, mondjam el, hogy ez az ur predestinált papucshős; ismerjem el, hogy Frádl Aranka egy minta amazon a házsártos asszonyok között; hajtsam meg Ferenéz Gizi előtt az elismerés zászlaját és sugjam meg a közönségnek, hogy Nelli szerepében kifejtett ravaszsgból a legelső párisi macska is óráat vehetne; tehetetlenül irjam meg, hogy Eimann Lacika a legvásottabb Ödönkéje volt; Frádl Endréről pedig ne hallgassam el, hogy a legrefináltabb ügyvédek egyikeképpen mutatkozott be Laci szerepében? Nem én. Van még bennem annyi újságírói véna, hogy *most az egyszer* — nem mondok igazat s róluk hallgatok.

Az kellene, hogy Székely Margit és Pevny Feri párosjelenetéről is őszintén beszámoljak. Mit szólnának az én hírlapírói elveim? Dicsérni, mindig csak dicsérni. Nem, ez nem az én elvem. Pedig igazán megérdemelnék, hogy a legőszintébb elismerés hangján szóljak róluk. Be kellene ismernem, hogy a meghasadásig szakgatták dobhártyáimat a fel-feltörő tapsok. Be kellene vallanom,

hogy mea culpa, mea maxima culpa, — önfeledten én is tapsoltam. De nem, nem teszem. Mert nálam fő az elv: szidni, mindig csak szidni.

Semmi esetre sem fogom elismerni, hogy a „Féltékenység“-ben Weiland Frigyes meglepő hűséggel játszotta Balázs mérnököt; azt se várják tőlem, hogy bevalljam, miszerint Eimann Dóra Lenke szerepében messze kiemelkedett a műkedvelők keretéből; ne higgye senki, hogy valaha is eláruljam, hogy Eimann Dezső Makár rajzoló játszásánál a szememből hulló gyöngyszemek a nevetéstől eredtek; s nagyon csalódnának, ha azt hinnék, hogy Pevny Katinka játékanál azért maradt távra a szám, mert oly sikkesen, olyan észbontóan forgolódott Juci szobaleány szerepében, óh dehogya. A monokli sem azért esett le a szememről, mintha jobban akartam volna látni az ennivaló Jucikát. Sose higgyjenek ilyet rólam. Én ilyenekre képtelen vagyok. Van eszembe elismerni, hogy Edelmayer Jakab egy szemenszedett Pista volt, kinek mókái nagy derűtséget keltettek.

Nem. Semmit sem ismerek be. Engem ne is küldjenek többé diletánsok előadására. Mert én egy goromba kritikus vagyok, aki Luciferrel mondja: Mi tetszik rajta? Látják kérem, hogy én nekem semmi sem tetszett. Az kellene, hogy még én is dicsérjek. Nem, én nem vagyok olyan, mint a többi. Dicsérjenek azok! Mit szólna a gyomrom, ez az ingyene! Háborogna! Nem, kedves műkedvelők, tőlem ne várjanak dicséretet. Nem adhatok mást, csak mi lényegem. Kedves szerkesztő ur ne küldjön engem többé Szivácra kritikusnak, mert én kritikus szemmel nézek mindent s dicsérni nem tudok. *A kritikus*

S P O R T .

Lóverseny Zomborban. A Bács-Bodrog vármegyei Gazdasági Egyesület a földmivelésügyi miniszter, az Urlovasok Szövetkezete, Bács Bodrog vármegye és Zombor szab. kir. város által segélyezve folyó évi augusztus hó 22-én és 23-án Zomborban lóversenyt rendez a következő sorrenddel: Első nap: 1. Mezőgazdák versenye. 2. Bácskai sikkverseny. Díj 700 korona. 3. Urlovasok dija. (Gátverseny.) Díj 1000 korona. 4. Handicap. Díj 1500 korona. 5. Államdíj. Díj 1200 korona. Második nap: 1. Zombori díj. Díj 900 korona. 2. Bácsmegeye dija. Díj 200 korona. 3. Gátverseny handicap. Díj 1400 korona. 4. Eladó verseny. Díj 800 korona. 5. Zárhandikap. Díj 1200 korona.

NYILTTÉR. *)

Válasz a „hecckáplánnak“.

Minthogy Raile Károly kerényi káplán önmaga nevezi magát „hecckáplánnak“, sőt azt igéri, hogy a megkezdett uton szándékozik tovább haladni egyháza és magyar hazája érdekében, — ha ugyan ezen tövises és állandó bírósági megítélés tárgyát képező utat sokáig kibírja, — tehát a hecckáplán cím és jelleget tudatosan tovább is viselni, nem veheti rossz néven, ha az általa elfogadott címen válaszolok közzétett nyílt levelére, pár szóval megállapítván az abban foglalt hazugságokat.

1. Hazugság, hogy csak most értesült cikkemről, mert mult hó 29-én bennjártam a városban, a cikk megjelenése után néhány órával már tudomása volt róla.

*) E rovat alattiakért nem teleg a szerk.

Ugyancsak azon a napon a Stelzer-féle vendéglőben, körülbelül 10—15 uriember jelenlétében oly botránnyosan viselkedett a cik kem olvasása után egy urral szemben, hogy az a megyszerte tisztelt uriember ugyancsak a társaság előtt azt mondta ennek a hecekáplánnak: *pofonvágóm magát gazember, ha attól nem tartanék, hogy bepizskítom a testén a kezemet.*

Sőt tévedvén a cikk írójának kiléte iránt, szokott durva modorában becsületrabló nyilatkozatokat tett dr. Spitzer István kerényi orvosról, amely bűncselekménye miatt ismét lesz szerencséje a zombori büntető bíróságnak a kerényiek lelkipásztora felett szeptember hó 4-én bűnügyi ítéletet mondani.

2. Hazudik, midőn azt állítja, hogy az 1909. büntető 361. számú bűnügyi pörben neki adtak igazat a Valter Jánostól kapott pofonjai dolgában, mert ellenkezőleg az 1878. évi V. t. c. 275. §-a értelmében a bíróság azt állapítván, *hogy egymást kölcsönösen bántalmazták a felek, a bűnösség kimondása után a büntetést mindkettőnek elengedte.*

3. Hazudik, amikor a cikkemből néhány mondatot tagadva, éppen csak a felpoztatását hagyja ki, amit bizonyos egyházi kollégiumban „reservatio mentalisnak” tanítanak, mert erre talán mégis féltene a szegény káplán 2000 koronáját kitűzni?

4. De reservatio mentalis az egész 2000 korona kitűzése, mert nagyon jól tudja, hogy az ilyen nyílttéri ígéreteknek kötelező ereje nincsen és hiába fogom én a szegedi esküdtek előtt hebizonyítani a mult hó 29-én megjelent igazság valóságát, a 2000 koronát semmiféle emberbaráti célra megfizetni Raile Károly nem fogja.

Tegye közjegyzőileg letétbe a 2000 koronát, én pályázom reá és biztosítom, hogy meg is nyerem.

De én ismerve ezen felajánlásnak értéktelenségét, az ígérétenek beváltására természetesen nem is számítok, és teljesen meglesz az elégtétel, amellyel a bíróság itélni fog a fölött, hogy milyen ut az, amelyet a hecekáplán egyháza és magyar hazája érdekében eddig tett.

Állok elébe!

Zombor, 1909. július hó 16-án.

Os-Tor.

HIRDETÉSEK.

! Kiadó !

„ a Bácsmegeyi ”
Agrár Takarékpénztár
épületében egy
- utcai és több -
udvari helyiség.

Kosár-áru és gyermekkoosi-készítő

ROZSITS JÓZSEF

BUDAPEST, VIII., Nagydíófa-utca 23

TELEFON: 82-49.

Készít UTAZÓ-, KÉZI-, RUHA, BEVÁ SÁRLÓ és PAPIRKOSARAKAT, valamint SPANYOL NÁDKOSARAKAT sütők és szalámigyarak részére. Eladás nagyban és kicsinyben. ·· MEGRENDELÉSEK PONTOSAN ESZKÖZÖLTETNEK. ·· KÉPES ÁRJEGYZÉK BÉRMENTVE *—15

Első Délmagyarországi Nádfonatgyár SZOND (Bács-Bodrog megye).

Alulírott tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy az összes **nádfonatok** (stokatur) és **gomb-szőgek** a legjutányosabb árban eladók.

Továbbá jótállás mellett eladok legjobb minőségű **meszet**. Tiszta, kövektől mentes. 10,000 kilonként Szondról szállítva 300 korona. **Több waggon rendelésnél árendemény!** Kisebb rendelésnél viszonteladók árkedvezményben részesülnek.

Állandóan nagy raktár **folyékony kátrány, kátránylemez és cementben**, melyek a legolcsóbb árakon szereshetők be.

Akinek szüksége van zabot kötözni kötélre, nálam jó erős, géppel fonott gyékénykötél bármily mennyiségben kapható, 1000 darab 8 koronától feljebb.

Ócskavas a legmagasabb árban mindenkor átvéteik.

Tisztelettel 100—84

MERKL JÁNOS SZOND,

Bács-Bodrog megye, (Pályaudvar mellett.)

MÉHESZEKNEK FONTOS!

Az első magyar kereskedelmi méhtelep tulajdonosa: KÜHNE FERENC UTÓDA, Budapest, I. ker., Attila-utca 99. sz. ajánlja dusan felszerelt raktár t a legjobb és legmegfelelőbb kaptárakból, melyek jó anyagból, pontosan és lelkiismeretesen készítvők, továbbá mindenemű eszközöket és szerszámokat, melyek a méhészkedéshez kívántatnak a legjobb minőségben és olcsó áron elad. Az 1909 évre szól magyar vagy német nyelvű gazdagon illusztrált és sok újdonságot tartalmazó főárjegyzéknek „Méhészeti Utmutató”-val együtt ingyen és bérmentve lesznek szétküldve, ngymint bármindenemű utasítások és tanácsok is kívánatra közöltetnek. *—16

A legolcsóbb sodronykerítés

horgonyzott drótból 30 fillértől feljebb, ngymint vaskeretből; sodronykerítéseket, valamint diszes vaskapukat **HICKER A. BUDAPEST,** készít **HICKER A.,** IV, Irányi-utca 1. sz. a.

Kizárólag saját gyártmányu vas- és rézbutor és sodronyágybetét beszerzési forrása.

Rézágyak . . . . . 35— frttól.

Gyermekágyak . . . . . 11— ”

Vaskeretű ágybetét . . . . . 5 50 ”

Fakeretű ágybetét . . . . . 3-50 ”

Összecsukó vaságy . . . . . 5— ”

Rézkarnis . . . . . 2-50 ”

Tábori ágy sodronyngyal . . . . . 8— ”

Külön árjegyzék sodronykerítésekről és butorokról kívánatra ingyen. *—16

3589/kig. 1909. szám.

Pályázati hirdetemény.

A bácsalmási járáshoz tartozó Madaras községben lemondás folytán üresedésben levő és havi előleges részletekben felvehető évi 800 kor. fizetéssel javadalmazott **másodaljegyzői** állásra **folyó évi augusztus hó 10-iki** határidővel pályázatot hirdetek.

Bácsalmás, 1909. július hó 16-án.

KOLLER OSZKÁR,

főszolgabíró.

HIRDETÉSEK

FELVÉPETNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

Értesítés.

A helybeli gör. kel. szerb tanítóképezde internátusi konyhája szeptember 1-ével bérbe adatik. Az eltartás 52—54 tanulóra, á 25 koronával van szánva. A szándékozó bérlők jelentkezzenek alulírt igazgatóságnál **augusztus hó 10-ig**, hol a feltételek is megtudhatók. Megkivántatik egyezer korona bánatpénz.

Zombor, 1909. július hó 14.

Terzin Pál,

igazgató.

MAGÁNDETEKTIV-IRODA

BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZI-ÚT 6. Telefon: 103—52. Tulajdonos: BARNA LIBOR JÁNOS, törv. bej. cég. Elvállal bizalmi, házassági és kényes ügyekben teendő kutatásokat. Személyek, lakások és üzletek feltűnés nélküli megfigyelését. Eltűnt egyének és névtelen levelek íróinak kinyomozása. Megbízható értesítés bárkinek viszonyairól, életmódjáról és előéletéről. Sikeresen eljár mindennéven nevezendő kényes természetű családi- és magánügyekben, ngy bel- mint külföldön. Hiteles házassági és kereskedelmi információk. Utazási megbízások fürdő- és nyaralóhelyekre. Vidékiok kalauzólása és utbaigazítása Budapestben. Legszigorubb titoktartás. *—16